

PIAȚA VALUTARĂ

Introducere

Intensificarea schimburilor economice internaționale a determinat apariția și dezvoltarea pieței valutare. Fiecare țară are propria sa monedă națională, realizarea tranzacțiilor la nivel internațional ca necesară schimbarea monedelor naționale între state, această operațiune fiind denumită schimb valutar.

Piața valutară s-a dezvoltat datorită progresului rapid al comunicațiilor, care permit informarea promptă și cunoașterea cursurilor; ca atare, este posibil transferul unui depozite în câteva minute de la o bancă americană la una londoneză sau japoneză.

Finalizarea operației se realizează prin transferul telegrafic între bănci.

Ce este piața valutară?

Piața schimburilor valutare constă în vânzarea-cumpărarea banilor care aparțin diferitelor țări.

Piața valutară are următoarele caracteristici:

- Nu este geografic limitată - se localizează în principalele centre financiare din fiecare țară cu monedă convertibilă (New York, Zürich, Londra, Tokio, Singapore)
- Operațiile pe această piață se fac prin intermediul băncilor și altor instituții financiare.
- Presupune reguli specifice în fiecare țară.

Obiectul tranzacțiilor pe piața valutară este reprezentat de:

- Valutele convertibile existente în conturi la bănci;
- Devize, instrumente internaționale de plată exprimate în valută (cambii, securi, bilete la ordin).

Piața monetară asigură întâlnirea cererii cu oferta de valută, având ca scop reglarea încasărilor și plăților de valută necesare pentru:

- Realizarea schimburilor economice internaționale;
- Asigurarea mobilității capitalurilor dintr-o țară în alta;
- Realizarea turismului internațional;
- Satisfacerea intereselor speculative ale agenților economici.

Operatorii de pe piața valutară

Participarea la operațiunile de pe piața valutară se face, în condiții legale, de către agenții economici specializați și autorizați să facă astfel de tranzacții și anume

- Operatorii principali - Banca Centrală, băncile comerciale, casele de schimb;
- Operatori comerciali - agenții economici participanți la comerțul internațional;
- Operatori intermediari - brokeri sau agenți de bursă;
- Operatori speculatori - persoane fizice sau persoane juridice.

Specificul operațiilor realizate pe piața valutară îndeosebi de bănci, constă în:

- Sumele de bani reprezintă depozite bancare, bani în cont, bani în numerar având un rol nesemnificativ;
- proprietarii sumelor pot fi persoane juridice sau persoane fizice

Finalizarea operațiunilor se realizează prin transferul sumelor din depozite bancare între cumpărători și vânzători, pe baza ordinelor clienților.

Potrivit nivelului de desfășurare a tranzacțiilor, piața valutară poate fi:

- **națională** - reprezintă piața pe care se vând și se cumpără valute liber convertibile contra monedei naționale;

- **internațională** – reprezintă ansamblul piețelor valutare naționale considerate în interdependența lor.

Piața valutară este o componentă a pieței mondiale.

Cursul valutar

Cursul de schimb sau rata de schimb valutar este prețul unei monede exprimat în moneda altei țări.

Cursul se stabilește printr-o operație numită *cotare*. Este stabilit un curs de vânzare (mai mare) și un curs de cumpărare (mai mic) - diferența fiind câștigul celui care cotează.

Factorii care influențează stabilirea și evoluția cursului valutar sunt: factori economici și factori extraeconomi.

Factorii *economi* sunt:

- Raportul dintre cererea și oferta de valută;
- Raportul dintre puterea de cumpărare a monedelor care se schimbă;
- Nivelul și evoluția inflației;
- Situația balanței comerciale și de plăți;
- Nivelul ratei dobânzii practicate pe piața monetară;

Factorii *extraeconomi*: sociali, politici.

Formele cursului de schimb sunt:

- cursul oficial, stabilit prin licitație;
- cursul de piață, determinat de raportul dintre cererea și oferta de valuta.

Mărimea cursului se poate modifica chiar în aceeași zi în funcție de modificarea raportului cerere-ofertă de valută.

Determinarea cursului valutar

Determinarea cursului de schimb se face prin:

- cotare directă - prețul unei unități fixe de valută străină (1 dolar, 10, 100, 1000), este exprimat în moneda națională.
- cotare indirectă - prețul unei monede naționale exprimat în valută străină

Operații pe piața schimburilor valutare

Operațiile principale realizate pe piața schimburilor valutare sunt:

- la vedere;
- la termen.

Acestea sunt considerate piețe distincte datorită specificului și numărului radical deosebit al operațiilor realizate.

Piața la vedere:

- constă în vânzări și cumpărări ale diferitelor monede;
- asigură livrarea valutei contractate în cel mult două zile lucrătoare de la data încheierii tranzacției.

Piața la termen:

- constă în vânzări și cumpărări ale diferitelor monede, care:
 1. se contractează la cursul existent în momentul respectiv
 2. se finalizează prin livrare și plată la scadența convenită de partenerii implicați - 1-6 luni sau 12 luni;
- practică un curs (cursul la termen) mai ridicat decât cursul la vedere datorită:
 1. perspectivei de modificare a raportului de schimb între diferite monede;
 2. nivelului dobânzii practicate pe piața monetară.

Piața valutară în România

Constituirea pieței valutare în România este un proces complex legat de:

- Trecerea la convertibilitatea monedei naționale;

- Liberalizarea cursului de schimb valutar prin constituirea la 1 august 1994 a pieței valutare interbancare.

În prezent, în România, piața valutară cuprinde:

- piața valutară interbancară;
- piața caselor de schimb valutar.

În România, piața schimburilor valutare se prezintă în ipostaza de piață liberă, unde se efectuează direct operațiuni de vânzare-cumpărare de valute, la cursuri negociate pe tot timpul zilei.

Moneda națională se află în regim de convertibilitate internă, *limitată* la operațiile de cont curent pentru agenții economici *rezidenți*.

Piața valutară interbancară

Piața valutară interbancară pe care operează băncile comerciale care participă:

- în nume și cont propriu;
- în nume propriu și în contul clienților care pot fi:
 - a. alte bănci neabilitate;
 - b. agenți economici nonbancari.

Băncile participante afișează un curs propriu: la cumpărare și la vânzare.

Cursul pe piața interbancară se formează pe baza cererii și ofertei de valută dar și în dependență cu cursul oficial și cursul celorlalte bănci. Clienții pot să aleagă orice bancă care să le realizeze operațiunile și de asemenea băncile vând și cumpără unele de la altele.

Operațiunile pe piața interbancară pot fi la vedere sau la termen. Dacă o bancă primește un ordin care depășește puterea sa de cumpărare (nu are suficiente resurse valutare) sau dacă este dispusă să vândă valută, se va adresa celorlalte bănci de pe piața interbancară, alegând oferta cea mai convenabilă.

Piața caselor de schimb valutar

Piața caselor de schimb valutar este rezervată vânzării-cumpărării de valută pentru persoane fizice, rezidente și nerezidente - dacă vând valută caselor de schimb și numai rezidente - dacă cumpără valută de la casele de schimb.

Schimburile valutare se realizează pe baza unui regulament elaborat de BNR, intrat în vigoare în 1998. Conform acestui regulament:

- rezidenții au dreptul de a deține și utiliza active în valută;
- rezidenții și nerezidenții au dreptul de a deschide conturi în valută;
- obligația de repatriere a sumelor în valută obținute, în principal din export.